

به نام آن که جان را فکرت آموخت   چراغ دل به نور جان برافروخت
ز فضلش هر دو عالم گشت روشن   ز فیضش خاک آدم گشت گذشن
توانایی که در یک طرفه العین   ز کاف و نون پدید آورد کونین
چو قاف قدرتش دم بر قلم زد   هزاران نقش بر لوح عدم زد
از آن دم گشت پیدا هر دو عالم   وز آن دم شد هویدا جان آدم
در آدم شد پدید این عقل و تمییز   که تا دانست از آن اصل همه چیز

شیخ محمود شبستری

مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

شماره ۳ پاییز ۱۳۹۳

با نظارت: دکتر احسان قبول، رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

سردبیر: صفا کاظمیان

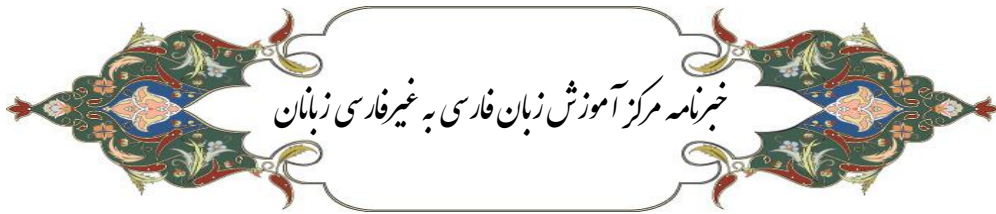
تهیه و تنظیم: عزت طباطبایی - مینا قاضی جولائی - زهره چناری

نشانی: میدان آزادی، پردیس دانشگاه فردوسی مشهد

تلفن: ۰۵۱-۳۸۸۰۴۳۵۶

رایانامه: ctpl@um.ac.ir

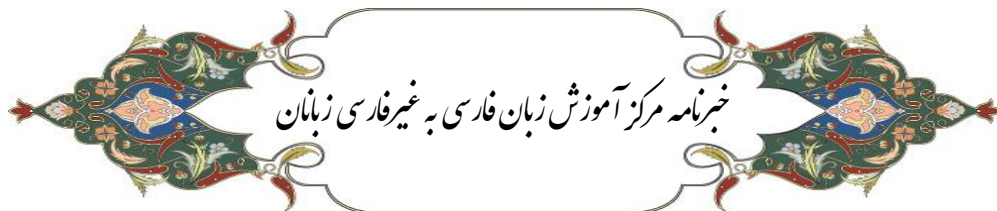
تارنما: ctpl.ic.um.ac.ir

سخن آغازین

در مهرماه امسال حدود ۳۰ نفر از افرادی که بین ۶ تا ۹ ماه در مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد فارسی آموخته بودند در رشته‌های مختلف تخصصی‌یشان مشغول به تحصیل شدند. ایشان که از کشورهای عراق، یمن و لبنان بودند، اولین خروجی‌های مرکز به شمار می‌آمدند. به ایشان توصیه کردیم در ترم اول واحدهای کم‌تری انتخاب کنند تا بتوانند درس‌های انتخاب‌شده‌شان را با کیفیت بهتری بخوانند. اولین بازخوردی که از نمرات امتحانات میان دوره‌یشان گرفتیم، نشان از موفقیت نسبی ایشان بود. مشکل اساسی ایشان بیش از آن‌که به زبان فارسی بازگردد به متناسب نبودن سطح علمی‌شان در رشته‌ی تخصصی با دانشجویان ایرانی بازمی‌گشت؛ خصوصاً در درس‌هایی مانند ریاضی و فیزیک. از این رو تصمیم گرفتیم برای رفع این مشکل در سه ماهه‌ی پایانی آموزش زبان فارسی‌شان یکی از استادان رشته‌ی تخصصی دانشجویان را به مرکز دعوت کنیم تا درسی با عنوان «آشنایی با مبانی و اصطلاحات رشته‌ی تخصصی» تدریس کند. این نمونه‌ای از اصلاحات برنامه‌ی آموزشی مرکز است برای رفع مشکلاتی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم در فرایند آموزشی دانشجویان خارجی خلل ایجاد می‌کند. آنچه که در برنامه‌ی راهبردی مرکز تعریف شده توسعه‌ی متوازن کمی و کیفی مرکز است. در توسعه‌ی کمی رشد چشمگیری داشتیم به گونه‌ای که در این سه ماهه نسبت به سه ماهه‌ی قبل با رشد دو برابری روبه‌رو بودیم و تعداد فارسی‌آموزنمان نزدیک به ۳۰۰ نفر و مدرسانمان ۴۰ نفر شده است؛ در توسعه‌ی کیفی نیز دائماً در حال پایش و ارزیابی فعالیت‌هایمان هستیم تا بتوانیم به کم‌ترین میزان خطا نزدیک شویم. شناساندن مرکز در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی یکی از اهداف مهم دیگر ماست که برگزاری دومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی و دعوت از استادان به نام ادبیات کشورهای عربی و داخلی بخشی از تحقق این هدف بوده است.

اشاره کرد. دبیر همایش نیز همچون همایش نخست، دکتر احسان قبول از دانشگاه فردوسی مشهد بود.

در اولین روز همایش سخنرانی آقای دکتر محمد کافی رئیس دانشگاه فردوسی مشهد و آقای دکتر احسان قبول دبیر همایش و رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان ادامه یافت.

دکتر کافی به اهمیت این همایش اشاره کرد و اظهار داشت: «ادبیات تطبیقی ما را یاری می‌دهد به اشتراکاتمان بیندیشیم و ادبیات گاه‌های محدود متعصبانه. ادبیات تطبیقی به ما کمک می‌کند شناخت واقعی از ادبیات ملی و بومی خود داشته باشیم؛ نه بدون آگاهی از ادب و فرهنگ سایر ملل، ادب و فرهنگ خود را متعصبانه بی‌نظیر در عالم بدانیم و نه سرمایه‌ها و ارزش‌های بی‌نظیر ادبی خود را کم‌ارزش و نادیده بینگاریم». همچنین وی به نیاز آشنایی بیشتر دو فرهنگ و ادب ایران و عرب تاکید کرد تا اشتراکات هم‌دیگر را بشناسند و ادبیات هر ملت غنی‌تر گردد.

در ادامه دکتر احسان قبول بعد از خوش‌آمدگویی گزارش مختصری از همایش را ارائه نمودند. وی گفت: «ایده‌ی برگزاری همایش ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در سال ۱۳۸۸ توسط خود بنده که برای تدریس به لبنان اعزام شده بودم، مطرح شد و در آن زمان با میان‌داری رایزنی فرهنگی ایران در بیروت و

دومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در دانشگاه فردوسی مشهد

دومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در تاریخ هشتم و نهم مهرماه سال ۱۳۹۳ در دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد. در این همایش که با مشارکت دانشگاه لبنان برگزار گردید، حدود ۵۰ سخنران از کشورهای ایران، لبنان، اردن، مصر، تونس، عمان و آذربایجان مقاله‌هایشان را در محورهای ادبیات معاصر فارسی و عربی، ادبیات کلاسیک فارسی و عربی، بلاغت فارسی و عربی، پژوهش‌های میان‌رشته‌ای ادبیات فارسی و عربی ارائه کردند. از جمله سخنرانان ویژه‌ی این همایش می‌توان به دکتر ویکتور الکک از دانشگاه لبنان، دکتر یوسف بکار از دانشگاه یرموک اردن، دکتر محمدعلی آذرشب از دانشگاه تهران و استاد موسی اسوار از فرهنگستان زبان و ادب فارسی

بیهقی» مطرح کردند. پس از آن در طی پنج نشست تخصصی سخنرانی‌های زیر ارائه شد:

«تجلیات اللوعه فی شعر نیما والیاس أبو شبکه»، دکتر أسما شملی (دانشگاه لبنان)؛ «عناصر نوستالژیک در شعر "آن روزها"ی فروغ فرخزاد و "نهایه السلم" نازک الملائکه» دکتر سولماز مظفری (دانشگاه فرهنگیان شیراز)؛ «بررسی تطبیقی غزل‌های حسین منزوی وشاعر عرب نزارقبنی درحوزه عشق به زن»، دکتر حسین سیدی (دانشگاه فردوسی مشهد)؛ «بررسی تطبیقی سبک دو شعر «رحله حول الکلمات» و «خفته» عبدالوهاب بیاتی، مهدی اخوان ثالث» دکتر کلثوم صدیقی (دانشگاه فردوسی مشهد)؛ «سیر تطور و تحول آرایه ی حسن تعلیل در آثار بلاغی عربی و فارسی»، دکتر عبدالله رادمرد (دانشگاه فردوسی مشهد)؛ «جاودانگی یا زمانمندی (نقش صورت های بلاغی

در جاودانگی یا زمانمندی قصیده‌ی ایوان مداین بحتری و خاقانی)» مهدی امینی ثانی (دانشگاه آزاد اسلامی رودهن)؛ «بررسی تطبیقی سنت های زبان شناسی اسلامی و غربی» محمد لایقین جوان (دانشگاه آزاد اسلامی کاشمر)، «گره گشایی بلاغی از «موی» در شعر متنبی و حافظ»، فاطمه توانچه (دانشگاه فردوسی مشهد)؛ «"أفلاک" هاشم العاملی

مشارکت دانشگاه لبنان و دانشگاه فردوسی مشهد همایشی شایسته در بیروت برگزار شد. پس از سفر رئیس محترم دانشگاه لبنان در سال گذشته به مشهد تصمیم بر آن شد که پس از ۴ سال دومین همایش را با همکاری دانشگاه لبنان در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار کنیم».

همچنین دکتر سید محمدحسین هاشمی، معاون فرهنگی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و دکتر طلال عترسی، رئیس تحصیلات تکمیلی دانشگاه لبنان دیدگاه‌های خود را درباره‌ی اهمیت پرداختن به روابط ادبی ایران و عرب ارائه کردند؛ پس از آن آقای دکتر ویکتور الکک درباره‌ی «بازتاب فرهنگ ایران زمین در آثار شعرای عرب زبان لبنان در قرن بیستم» سخنرانی کردند؛ سپس دکتر محمدعلی آذرشب سخنرانی‌شان را با عنوان «ادبیات

تطبیقی از دیدگاه تمدنی (فارسی و عربی)» بیان کردند و به ضرورت دستیابی به مکتب ادبیات تطبیقی بر بنیان مکتب اسلامی و روابط ادبی ایران و عرب تأکید کردند. دکتر محمدجعفر یاحقی، استاد دانشگاه فردوسی مشهد هم ضمن تأیید سخنرانی دکتر آذرشب مقاله‌ای را با عنوان «قرآنیات تاریخ

درباره‌ی نقش تأثیرگذار آمین ریحانی در پژوهش‌های ادبیات تطبیقی عربی و فارسی سخن گفتند. پس از ایشان استاد موسی اسوار از فرهنگستان زبان و ادب فارسی درباره‌ی «آسیب‌شناسی مطالعات تطبیقی ادبیات معاصر فارسی و عربی» سخنرانی کردند. از جمله آسیب‌های جدی مطرح‌شده در این سخنرانی تسلط‌نداشتن پژوهشگران تطبیقی بر زبان دوم و نیز بسنده کردن به یافتن شباهت‌ها میان دو شاعر یا نویسنده، بدون ریشه‌یابی شباهت‌ها بود. سخنران بعد دکتر محمد توفیق أبوعلی از دانشگاه لبنان بود و درباره‌ی «علم العروض بین الشعر العربی و الفارسی (تأسیسًا و تجدیداً)» مطالبی را ارائه کردند. دکتر مهاخیربک ناصر از دانشگاه لبنان بحثی درباره‌ی «الدراسات الأدبیة المقارنہ واقعا ورؤی» مطرح کردند. دکتر أسما شملی از دانشگاه لبنان به مقایسه شعر نیما یوشیج و الیاس أبو شبکه با عنوان «تجلیات اللوعه فی شعر نیما والیاس أبو شبکه» پرداختند. در پایان جلسه عمومی دکتر عمر مقداد جمنی از دانشگاه تونس درباره‌ی «رؤیة مقارنیة عربیة للعلاقة بین الأدبین العربی و الفارسی (طه حسین أنموذجاً)» سخنران خود را ارائه دادند. موضوعات مقالات سخنرانان روز دوم همایش به ترتیب زیر بود: «اثر

و "رباعیات" الخیام الفارسی محاكاة أم استیحاء؟»، دکتر مریم حمزه (دانشگاه لبنان)؛ «خمیره سرایی در اشعار رودکی و ابونواس»، عذرا نصیری افراپلی (دانشگاه آزاد اراک)؛ «طبقات الصوفیه»، آیگون علیزاده (آکادمی آذربایجان)؛ «بررسی تطبیقی شیوه روایت داستان حضرت یوسف قران کریم و یوسف و زلیخای جامی»؛ محسن حیدرزاده (دانشگاه تبریز).

پس از ارائه‌ی سخنرانی‌ها و صرف نهار به میزبانی مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه فردوسی مشهد مهمانان به شهر توس رفتند و از آرامگاه فردوسی بازدید کردند. در آرامگاه نخست

بخش‌هایی از داستان «نبرد رستم با دیو سپید» به صورت نقالی برای مهمانان ارائه شد و سپس مهمانان از موزه‌ی آرامگاه بازدید کردند و در پایان هم بر آرامگاه مهدی اخوان ثالث حاضر شدند. روز نخست همایش با ضیافت شام رئیس دانشگاه فردوسی پایان پذیرفت.

در روز دوم در جلسه‌ی عمومی صبح سخنران اول آقای دکتر یوسف بگار از دانشگاه یرموک اردن سخنرانی خود با عنوان «أولیة الأدب العربی المقارن شرقیه شرقیه، بریاده آمین الریحانی» ارائه کردند و

فردوسی؛ «التصوف فی "رباعیات" عمر الخيام و"شذرات من خطاب فی العشق " لرولان بارت» دکتر الهام سلیم حطیط (دانشگاه لبنان)؛ «أثر كتاب كليله و دمنه فی أدب لافونتین» دکتر دیزیره سقال (دانشگاه لبنان)؛ «بررسی تطبیقی نوستالژی در آثار نیما یوشیج و بدر شاکر السیاب» دکتر معصومه صادقی (دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار)، «روش‌شناسی شرح تطبیقی (با نگاهی بر شرح مثنوی شریف فروزانفر)» دکتر احسان قبول (دانشگاه فردوسی)؛ «بررسی تطبیقی کتاب «أتجاهات الغزل فی القرن الثانی» با برخی پژوهش‌های همسان در ادب فارسی» صفا کاظمیان (دانشگاه فردوسی مشهد)؛ «بررسی تطبیقی جلوه‌های عشق در شعر اقبال و شایب» نسرین وهاب‌زاده (دانشگاه پیام نور شاهین شهر)؛ «زن و مضامین مربوط به آن در اشعار فروغ فرخزاد و غاده السمان» طلعت تقوی‌راد (دانشگاه پیام نور همدان)؛ «رسوبات اللغه الفارسیة فی اللهجة الأردنیة» دکتر عبدالکریم جرادات (دانشگاه آل بیت اردن)؛ «واژه‌های فارسی در زبان عامیانه‌ی مصری» دکتر منی أحمد حامد (دانشگاه عين الشمس مصر)؛ «نگاهی انتقادی به وامگیری اصطلاحات دستور زبان فارسی از صرف و نحو عربی» دکتر محمدجواد مهدوی (دانشگاه فردوسی)؛ «بررسی تطبیقی طبیعت‌گرایی در اشعار سهراب سپهری و نزار قبانی» دکتر ابوالقاسم قوام (دانشگاه فردوسی مشهد)؛

تکنولجیا الاتصال الحدیثة علی دراسات الأدب المقارن بین الأدبیین الفارسی والعربی» دکتر می عبدالله (دانشگاه لبنان)، «تعلیم اللغه الفارسیه لناطقى اللغه العربیة» أمل ناصر الدین (لبنان)؛ The micro-structure of the writing in Arabic and English. دکتر سهام الحسینی (دانشگاه لبنان)؛ «بررسی تطبیقی_معنایی چند ضرب المثل اقتصادی در زبان فارسی و عربی و انگلیسی» عباس ناجی (دانشگاه فردوسی)؛ «التناصر القرآنی فی شعر أحمد مطر و مهدی أخوان ثالث» دکتر پرویز احمدزاده (دانشگاه یرموک اردن)، «نقش سیاست در تقابل و تعامل زبان و ادبیات فارسی و عربی» دکتر محمد تقوی (دانشگاه فردوسی)؛ «صورة الفرس لدى أبي الطیب المتنبی» دکتر نرگس گنجی (دانشگاه اصفهان)؛ «رویکرد بینارشته‌ای ادبیات تطبیقی و بحران هویتی آن» فرزانه علوی زاده (دانشگاه فردوسی)؛ «تأثیر ظهور اسلام بر مضامین لائیه‌های فارسی و عربی» نرگس خادمی (دانشگاه فردوسی)؛ «کاربرد مکان در شعر کودک ایران و الجزائر» دکتر مریم جلالی (دانشگاه شهید بهشتی)؛ «رمانهای تاریخی در ادبیات فارسی و عربی (از نیمه دوم قرن نوزدهم تا اواسط قرن بیستم)» دکتر هومن ناظمیان (دانشگاه خوارزمی)؛ «خوانش تطبیقی «الایام» طه حسین و «شما که غریبه نیستید» هوشنگ مرادی کرمانی» دکتر احمدرضا حیدریان شهری (دانشگاه

اذعان به اعتبار بالای علمی این مجله از سال‌های دور در دانشگاه تهران از مقالات ارزشمند استادانی چون فروزانفر، همایی و اقبال آشتیانی در این مجله نام برد. آقای موسی اسوار هم به اهمیت احیای این مجله پس از جنگ‌های داخلی لبنان و نیز به برخی از مقالات ممتاز این مجله اشاره کرد. در پایان همایش هم بیانیه‌ای از سوی شرکت‌کنندگان صادر شد که برخی از بندهای آن عبارت بود از: پژوهشگران ادبیات تطبیقی فارسی و عربی باید به سمت مکتب پژوهشی‌ای گام بردارند که مبتنی بر هویت و تمدن اسلامی - ایرانی - عربی باشد.

پژوهش‌ها و گفت‌وگوهای ادبیات تطبیقی فارسی و عربی لازم است از حصار دانشگاه‌ها خارج شود و به بدنه‌ی اجتماع و مدارس راه یابد؛ چراکه ادبیات تطبیقی نقشی بسزا در اعتدال فکری، واقع‌نگری، دوری از تعصبات قومی و مذهبی و نزدیکی ملل دارد.

استادان رشته‌ی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی باید بتوانند فارغ از مسائل سیاسی میان دولت‌ها، تعاملات دانشگاهی و ارتباطات نزدیکی با هم‌دیگر داشته باشند و دولت‌ها در این راستا مانع ایجاد نکنند.

بررسی تطبیقی جلوه‌های آزادی در شعر شوقی و بهار»، دکتر صابره سیاوشی (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)؛ «طبیعت و نمادهای آن در اشعار محمدعلی شمس‌الدین و سلمان هراتی»، دکتر اکرم روشنفر (دانشگاه گیلان)؛ «تحلیل ساختار جامعه آرمانی در شعر سهرات سپهری و جبران خلیل جبران»، دکتر پوران علیپور (دانشگاه شهید باهنر کرمان).

پس از ارائه‌ی سخنرانی‌ها جلسه‌ی عمومی با عنوان «جایگاه مجله‌ی الدراسات الأدبیة در پژوهش‌های

تطبیقی فارسی و عربی» برگزار شد. در ابتدای این جلسه دکتر احسان قبول سردبیر این مجله به اعتبار علمی این مجله در دانشگاه‌های مختلف

کشورهای عربی و جهان و نیز ایران اشاره کرد و پس از آن دکتر ویکتور الکک سردبیر مجله ضمن مروری بر تاریخ ۵۵ ساله‌ی مجله‌ی الدراسات الأدبیة، نقش دکتر محمد محمدی ملایری را در تأسیس آن اساسی دانست. دکتر یوسف بگّار مجله‌ی الدراسات الأدبیة را قدیمی‌ترین مجله در حوزه‌ی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در جهان عرب دانست و درباره‌ی تأثیرگذاری آن بر تکامل پژوهش‌های این عرصه سخن گفت. دکتر محمدعلی آذرشب هم ضمن

مهمانان خارجی همایش در روز دهم مهرماه حرم مطهر امام رضا - ع - را زیارت کردند و از کتابخانه، موزه، صحن‌ها و دیگر بخش‌های آن بازدید کردند و در روز یازدهم مهرماه با سفر به نیشابور به بازدید از آرامگاه خیام، عطار و کمال الملک پرداختند.

دانشگاه لبنان هم آمادگی خود را برای برگزاری سومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی در کشور لبنان در دو سال آینده اعلام کرد که فراخوان مقالات آن، از طریق رسانه‌های دانشگاهی اطلاع‌رسانی خواهد شد.

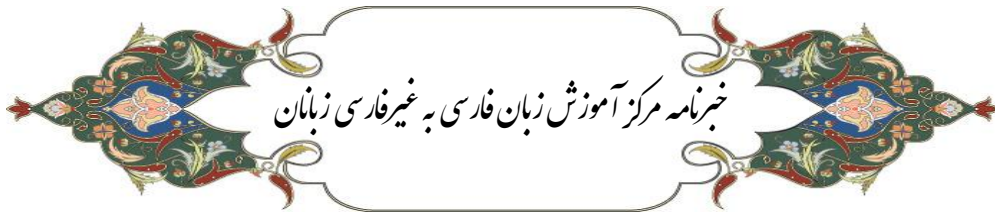
جهت ارتباط و تعامل بیشتر استادان ادبیات تطبیقی کشورهای عربی و ایران لازم است انجمنی به نام «استادان ادبیات تطبیقی فارسی و عربی» تأسیس شود و این انجمن دارای مجله‌های علمی - پژوهشی در حوزه‌های مختلف آن باشد تا بتواند حاصل پژوهش‌های استادان این حوزه را در معرض خوانش دیگران قرار دهد.

با توجه به اهمیت محتوایی موضوع ادبیات تطبیقی فارسی و عربی لازم است که این همایش به صورت منظم و دوره‌ای در کشورهای مختلف برگزار شود.

لازم است اشخاص و گروه‌های متخصص در پهنه ادبیات تطبیقی فارسی و عربی مهارت و دانش خویش را در یادگیری زبان مقابل (فارسی یا عربی) ارتقاء دهند تا اشتباهات و ابهامات ترجمه به متن پژوهش منتقل نشود.

دانشگاه فردوسی مشهد دبیرخانه‌ای دائمی برای این همایش برپا می‌کند که به زودی برای آن نشانی الکترونیکی ثابتی نیز ثبت خواهد شد و در مسیر گسترش فعالیت‌های مشارکت دانشگاه‌های کشورهای دیگر در انجام مسؤلیت‌های استقبال می‌کند. در پایان هم با ارائه هدایایی به مهمانان، دومین همایش بین‌المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی پایان یافت.

نشست مشترک اعضای شورای راهبردی

گسترش زبان فارسی

نشست مشترک اعضای شوراهای راهبردی گسترش زبان فارسی در کشورهای عرب خاورمیانه با حضور سفرا، رایزنان فرهنگی، برخی از استادان اعزامی به کشورهای عربی و کارشناسان در ۱۶ مهر سال جاری در بنیاد سعدی برگزار شد.

- در این نشست آقای دکتر احسان قبول رئیس مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان به عنوان یکی از اعضای این شورا در این نشست شرکت کردند و فعالیت های صورت گرفته را در کشور لبنان برای دیگر اعضا شرح دادند که خلاصه آن به شرح زیر است.

- تاسیس مقطع کارشناسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه لبنان

- تاسیس کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه کسلیک لبنان

- برنامه ریزی آموزش زبان فارسی در مدارس لبنان و آموزش زبان فارسی به ۷ هزار دانش آموز در سال در شعب مدارس المهدی

- احیای کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه سنت ژرف لبنان

- برگزاری دوره های تربیت مدرس و تربیت بیش از ۱۰۰ مدرس زبان فارسی

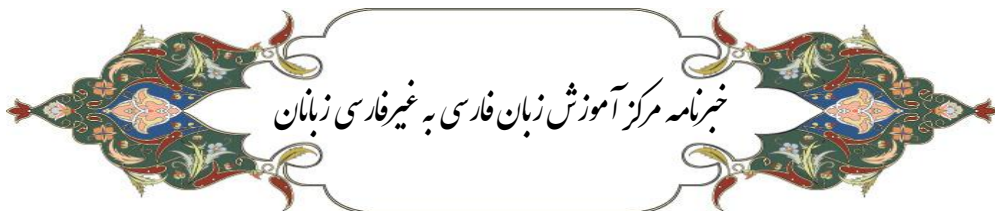
- تاسیس دوره های آزاد زبان فارسی در رایزنی فرهنگی ایران و برخی دیگر از شهرهای لبنان

همچنین پیشنهاد شد که آموزش زبان فارسی در کشورهای عربی بر اساس شاخصه هایی چون اشتراکات تاریخی، فرهنگی، مذهبی، انقلابی و آموزشی صورت گیرد.

نخستین گردهمایی موسسات فعال آموزش

زبان فارسی

بنیاد سعدی نخستین «گردهمایی نهادها و مؤسسه های فعال در حوزه آموزش زبان فارسی در جهان» را با هدف هماهنگی و هم افزایی فعالیتها برای گسترش زبان فارسی و با حضور آقای دکتر حداد عادل، رئیس بنیاد سعدی و مقاماتی همچون رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و نمایندگانی از وزارت علوم، مرکز آموزش زبان فارسی دانشگاه فردوسی، جامعه المصطفی، دانشگاه های علامه، الزهرا(س)، بین المللی امام خمینی(ره) و ... برگزار کرد.

بیش از ۳۰۰ نفر در این مرکز زبان فارسی را آموزش دیده‌اند و یا در حال یادگیری هستند."

آقای دکتر ضمن اشاره به کتابهای آموزشی مرکز به روش آموزشی این مرکز اشاره داشتند که جزء الگوهای ممتاز آموزشی آموزش زبان فارسی محسوب می‌شود.

همچنین نمایشگاهی از محصولات آموزشی و کمک آموزشی چون کتاب، لوح فشرده و نرم افزار «آموزش زبان فارسی به خارجی‌ان» در حاشیه این گردهمایی برگزار شد.

نشست روش‌شناسی آموزش زبان فارسی به

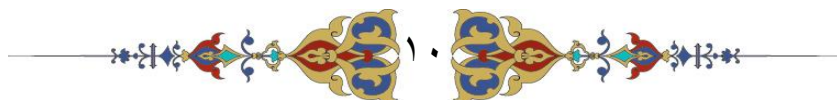
غیرفارسی زبانان

در ۱۱ آذر سال جاری نشست «روش‌شناسی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان» در تالار شریعتی با حضور دکتر مشکوه‌الدینی، دکتر قنسولی و دکتر قبول برگزار گردید. در این نشست درباره ماهیت و مبانی آموزش زبان فارسی، اهمیت ادبیات فارسی و کارکرد ادبیات فارسی برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان صحبت‌هایی ارائه شد.

آقای دکتر حداد عادل در افتتاحیه این گردهمایی ضمن ایراد سخنانی در خصوص اهمیت زبان فارسی گفتند " زبان فارسی دارای قابلیت‌هایی است که در طول تاریخ ثابت کرده است توانایی گسترش و جهانی شدن را دارد؛ در واقع درونمایه و محتوای ادبیات فارسی عامل ترویج زبان فارسی است."

محور اصلی این گردهمایی، بررسی ظرفیت‌ها، توانمندی و امکانات دستگاه‌های خصوصی و دولتی در زمینه فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و رسانه‌ای حوزه آموزش زبان فارسی خارج از کشور بود که نمایندگان نهادها و مؤسسه‌های فعال در زمینه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان حاضر در گردهمایی، به بیان تجربیات و فعالیت‌های خود در این زمینه پرداختند.

آقای دکتر احسان قبول به عنوان نماینده مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان دانشگاه فردوسی در این جلسه شرکت کردند و ضمن اشاره به فعالیت‌های مرکز از زمان شروع آن و ارائه آمار از تعداد دانشجویان اشاره داشتند که: "خراسان از دیرباز مهد زبان فارسی بوده و دانشگاه فردوسی با سابقه ۵۰ ساله در زمینه آموزش زبان فارسی، توانسته است مرکز آموزشی را تاسیس نماید که با وجود گذشت حدود یک سال از شروع به کار رسمی آن تا کنون

برای شرکت کنندگان در کارگاه توضیحاتی ارائه دادند.

در کارگاه چهارم دکتر فتوحی به روش تدریس و تجربه های آموزشی در خصوص آموزش زبان فارسی و همچنین نقش بارز ادبیات در آموزش زبان به غیرفارسی زبانان پرداختند.

در آخرین مرحله از این کارگاه دکتر قبول به بیان نحوه تدریس جلد چهارم کتاب " آموزش نوین زبان فارسی " و به توضیح بخش های مختلف کتاب و تمرین های مربوط به آن و نیز انواع روش های آموزش آن ها و زمان بندی بخش ها پرداختند و بخشی از مطالب کتاب را به صورت عملی تدریس کردند.

در انتهای این کارگاه ها به شرکت کنندگان گواهی اتمام دوره تقدیم شد.

جلسه وزرات علوم در خصوص استانداردسازی محتوای آموزش زبان فارسی

در دوم مهر سال ۱۳۹۳ جلسه ای در وزرات علوم با حضور نمایندگان موسسات فعال آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان برگزار شد.

در این جلسه که رئیس ان مراکز دانشگاه فردوسی، دهخداي تهران، جامعه المصطفی و دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین حضور داشتند، در

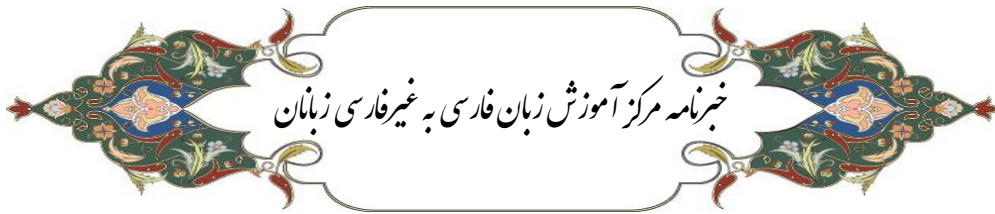
برگزاری ادامه دومین دوره کارگاه های روش شناسی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

در پی برگزاری موفقیت آمیز کارگاه های یک و دو از مجموعه دومین کارگاه های آموزشی روش شناسی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان در نیمه نخست سال جاری، ادامه دوره های سه، چهار و پنج کارگاه نیز در آذر ماه امسال تشکیل گردید.

در کارگاه اول دکتر شعبانی از استادان بنام دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی به ویژگی های شخصیتی استادان و فلسفه تعلیم و تربیت و چارچوب های تدریس پرداختند.

دکتر مهram رئیس مرکز سنجش و ارزیابی دانشگاه درباره ی شیوه طراحی آزمون، نحوه ارزشیابی زبان آموزان و اهمیت تهیه طرح درس و نحوه تولید آن

افتتاح دومین ساختمان مرکز آموزش زبان

فارسی در پردیس دانشگاه

در پی افزایش روزافزون فارسی‌آموزان در دانشگاه فردوسی مشهد نیاز به توسعه فیزیکی ساختمان مرکز مشهود بود که با نظر موافق رئیس محترم دانشگاه فردوسی یک ساختمان مستقل آموزشی در دو طبقه به مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان اختصاص داده شد.

ساختمان جدید که سابقاً سالن مطالعه دانشکده کشاورزی بوده پس از حدود ۲ ماه بازسازی و تغییر نقشه هم‌اکنون دارای ۱۶ کلاس آموزشی مجهز می‌باشد. از دیگر امکانات این ساختمان جدید می‌توان به بخش آزمایشگاه زبان، اتاق سینما، اتاق پژوهش، شورا، کتابخانه، بخش رایانه، اتاق استراحت استادان و نمازخانه اشاره کرد.

خصوصاً استانداردسازی محتوای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان صحبت‌هایی صورت گرفت. در انتهای این نشست اعضا به این نتیجه رسیدند که هر مرکز در ۴ مهارت زبانی نمرات را از نمره ۲۰ به وزارت علوم اعلام کنند و نمره قبولی ۱۲ باشد. مقرر شد که مراکز در انتخاب روش‌ها و محتوای آموزشی برای مرکز خود مختار هستند.

در جلسه آتی این نشست به استانداردسازی آزمون‌های جامع در همه مراکز پرداخته خواهد شد.

نشست ادبی به مناسبت حافظ و کارگاه

آموزشی هفته پژوهش

جلسه سخنرانی به مناسبت روز حافظ با عنوان «حافظ و پاسخ به پرسش‌های بنیادین» در ۲۲ مهر سال جاری برای کارکنان پالایشگاه نفت و گاز سرخس برگزار گردید. در این نشست آقای دکتر احسان قبول در این خصوص سخنرانی داشتند.

در ۲۲ آبان ماه هم کارگاهی با عنوان از «زبان پژوهش تا ساختار پژوهش» برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد توسط دکتر قبول برگزار گردید.

به کارگیری گسترده ی زبان فارسی در عتبات عالیات چندان بوده که خشم دولتهای عرب سنی حاکم بر عراق را برانگیخته است. این دولتها گذشته از مواضع ضد شیعی و اختلاف نظر مذهبی، از بعد ملی نیز نمی توانستند زبان فارسی را به عنوان نماد ایرانی بپذیرند. حال آنکه این زبان در عمل زبان نخست شیعیان ساکن در عتبات بود.

پیش از سال ۱۹۹۱ زبان عربی تأثیر و نفوذ اساسی را در مطبوعات کردی عراق داشت بگونه ای که بیشتر منابع کردی سورانی را مطبوعات و انتشارات عربی تشکیل می دادند ولی

از سال ۱۹۹۱ به این سو شرایط فرق کرده است. از آن سال ارتباط میان ایران و کردستان عراق خیلی بیشتر شده و مرزها امروزه بسیار بازتر از

سابق است. این باعث ایجاد تحولاتی در مطبوعات کردستان عراق شده است. زبان فارسی نقش اصلی را به عنوان زبان فرهنگی منطقه شمال عراق به عهده گرفته است و شاهد هستیم که بیشتر مطبوعات و نشریه های کردی در کردستان عراق برای مطالب

جایگاه تاریخی زبان و ادبیات فارسی در

کشور عراق

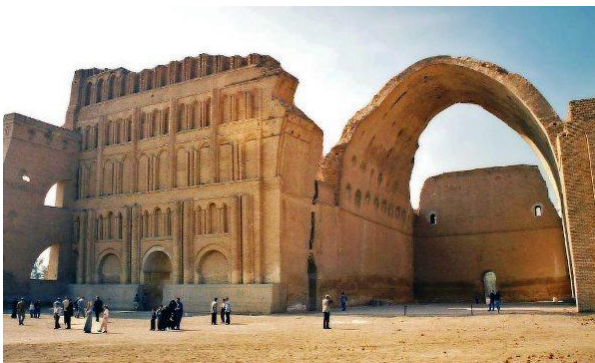
زبان فارسی از دیر باز حضوری محسوس در عراق داشته است. در دوره های مختلف تاریخی می توان رد پای زبان فارسی را در سرزمینی که امروزه عراق خوانده می شود یافت.

شهر هیره در قبل از اسلام در جایگاهی بوده است که حلقه ی واسطه ی ایرانیان و عراقی ها بوده و در این شهر تأثیر و تأثر عمیقی در حوزه های مختلف هنری، فرهنگی، زبانی، اجتماعی و دینی میان این دو سرزمین شکل گرفته است.

حضور ایرانیان شیعه در عراق، به ویژه اقامت علما و مجتهدان فارسی زبان در مدرسه ها و حوزه های علمیه ی عتبات عالیات، سبب رواج هر چه بیشتر این زبان در برخی از شهرهای عراق شده است.

این رشته نیز در مقطع کارشناسی ارشد سال ۲۰۰۷ وارد دانشگاه ارومیه ایران شدند و سال ۲۰۰۹ موفق به دریافت مدرک شدند.

هم اکنون دانشجویان زیادی از عراق برای ادامه تحصیل به کشور ایران مسافرت می‌کنند که دانشگاه فردوسی مشهد پذیرای بیشتر این افراد می‌باشد.

خود از منابع فارسی استفاده می‌کنند بویژه در زمینه مسائل روشنفکری، فرهنگی و تاریخی.

شایان ذکر است مردم کردستان عراق به علت قرابت فرهنگی زبانی و تاریخی که با فرهنگ ایران و زبان رسمی یعنی فارسی دارند و به علت ارتباطات تنگاتنگ فرهنگی و بازرگانی علاقه‌ی زیادی به فراگیری زبان فارسی دارند و بسیاری از رسانه‌های خبری اقلیم کردستان علاوه بر زبان کردی و عربی به زبان فارسی نیز به علاقه‌مندان خدمات ارائه می‌کنند. تعداد زیادی از مردم اقلیم کردستان نیز به علت رفت و آمدی که به ایران داشته‌اند و به علت نزدیکی زبان کردی به زبان فارسی با این زبان آشنا هستند. همچنین از دیرباز بسیاری از کتب دینی، دستوری، فرهنگ، عروض و قافیه در کردستان عراق به زبان فارسی نگاشته شده است.

در دانشگاه‌های معتبر اقلیم کردستان به ویژه دانشگاه بین‌المللی اربیل کرسی‌های ایران‌شناسی و زبان فارسی نیز تدریس می‌شود. رشته زبان و ادبیات فارسی سال ۱۹۹۸ میلادی در دانشگاه صلاح‌الدین اربیل افتتاح شد و شروع به پذیرش دانشجو کرد. گروه ادبیات و زبان فارسی این دانشگاه ۱۱ عضو هیأت علمی دارد که تنها دو نفر از آن‌ها دارای مدرک دکترا هستند. این گروه تا کنون بالغ بر ۴۰۰ نفر را پذیرش کرده است. اولین گروه دانشجویان بورسیه

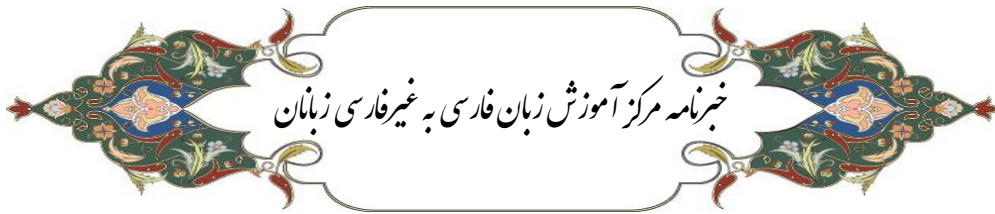
فارسی باستان، اوستایی و پهلوی را در خدمت استادانی چون صادق ضیا، محمد مقدم، ابراهیم پور داوود بودم. و همیشه این را اقرار می‌کنم که چنین استادان بزرگی را داشته‌ام. با اینکه استاد فروزان فر گفته بود اینجا بمانید، به لبنان بازگشتم چون دانشگاه لبنان به بنده برای تدریس در برخی رشته مرتبط به زبان و ادبیات فارسی به بنده احتیاج داشت. در دانشگاه لبنان زبان ادبیات فارسی و زبان و ادبیات عرب و تمدن اسلامی را تدریس می‌کردم تا این‌که در سال ۱۹۷۵ جنگ داخلی لبنان اتفاق افتاد، به مدت یک سال برای تدریس به فرانسه رفتم تا اینکه دکتر خانلری گفت برگرد ایران و در اینجا به ادامه تدریس پرداز، به ایران بازگشتم و ادبیات تطبیقی را در مقطع فوق لیسانس تدریس کردم. در آن موقع گروه ادبیات تطبیقی تازه تاسیس شده بود.

نشستی صمیمانه با پروفسور ویکتور الکک در

حاشیه همایش بین‌المللی

• لطفا خودتان را معرفی نمایید.

اسم من ویکتور الکک است، متولد ۱۹۳۶ میلادی هستم. تحصیلات اولیه‌ام را در لبنان در مدرسه الحکمت که بنیاد پهلوی آن را تاسیس کرده بود، به اتمام رساندم. به غیر از لبنان در کشورهای فرانسه و ایران هم به تحصیلاتم ادامه داده‌ام. اواخر سال ۱۹۶۲ میلادی در دانشگاه تهران دوره زبان و ادبیات فارسی را گذرانده‌ام. در ایران خدمت استادان برجسته‌ای چون مرحوم بدیع الزمان فروزانفر، محمد معین، صفا، گوهری و دکتر خانلری بودم. زبان‌های

• جایگاه ادبیات فارسی را در دنیا چطور ارزیابی می کنید.

در این اواخر زبان و ادبیات فارسی گسترش زیادی داشته است و دائماً در حال پیشرفت هست. ما شاهد اشاعه فرهنگ ایرانی و زبان و ادبیات فارسی هستیم. شاید چندتا موسسه هستند که دنبال این کار هستند و سعی می کنند در دنیا نفوذ داشته باشند. مخصوصاً با اثر مولانا در آمریکا که خیلی محبوب است.

از ترجمه های مشهور ادبیات فارسی میتوان به ترجمه رباعیات عمر خیام توسط فیتز جرالذ ، ترجمه اثر مولانا و تاثیر زیاد آن در اشاعه زبان اشاره کرد. این کارها ربطی به تلاش موسسه های ایرانی ندارد که در حال اشاعه فرهنگ ایرانی در خارج هستند. ترجمه بهترین ابزار برای گسترش و اشاعه ادبیات فارسی است. این امر در موازات تلاشهای موسسات ایرانی لازم است.

البته هنوز در کشورهای عربی زبان و ادبیات فارسی کمتر اشاعه شده ، با این حال تلاشهایی در این زمینه صورت گرفته است. مثل فعالیت دانشگاه های سوریه و لبنان که بیش از پیش به زبان فارسی پرداخته اند.

در ایران سه سال مشغول تدریس بودم و بعد دوباره به لبنان بازگشتم.

البته همیشه رابطه مداومی با استادان و دانشگاه های ایرانی دارم و معمولاً هر سال دو بار به ایران مسافرت میکنم و از محضر همکاران و اساتید بهره میبرم. در این سفر هم برای شرکت در دومین همایش بین المللی ادبیات تطبیقی فارسی و عربی است.

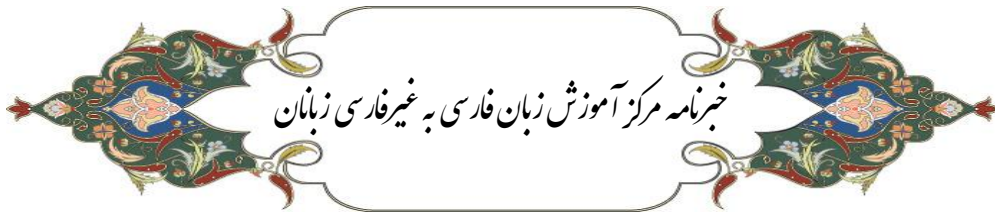
• آقای دکتر الکک شما دومین همایش ادبیات تطبیقی را چطور ارزیابی کردید؟

به نظر بنده همایش کاملی بود. بیشتر سخنرانی ها از لحاظ علمی و نظری خوب و مفید بودند. همان طور که میدانید برای ادبیات تطبیقی دو مکتب فرانسوی و آمریکایی وجود دارد.

من شخصا مکتب فرانسوی را مد نظر دارم، به عنوان مثال اگر ما دو شاعر ایرانی و عربی ای که هیچ رابطه ای نداشته اند را مقایسه کنیم می بنیم که به نتیجه نمی رسیم چون تفکر بشر یکسان است ولی وقتی تاثیر و تأثر هست ممکن است بوجود آورنده روش جدید باشد. ممکن است بر شعرای دیگر ایران هم تاثیر داشته باشد.

جمله تحقیق درباره فرهنگ ایران به طور مستقیم یا مقایسه ادبیات ایران با عرب و دیگر ادبیات دنیا به طور مستقیم یا غیر مستقیم بوده و در هر همایش و کنفرانسی که شرکت می‌کنم سخنرانی‌های من به نوعی با فرهنگ و ادبیات ایرانی گره خورده است.

• تعامل بزرگان ادبیات عرب و بزرگان ادبیات فارسی تا چه حد بوده است؟

به نظر بنده این تعامل به سطح خوبی نرسیده و رابطه ادبای ایران و عرب خیلی کم‌رنگ است. با این وجود این تعامل را از طرف ادبای ایرانی بیشتر می‌بینیم چون ایرانیان با زبان عربی آشنا هستند ولی ادبای عربی که فارسی یاد دارند انگشت شمار است.

به نظر بنده باید زبان و فرهنگ ایران بیشتر در کشورهای عربی اشاعه بشود و آثار فارسی بیشتری به زبان عربی ترجمه شود تا ادبای عرب با زبان فارسی آشنا شوند.

- ضمن تشکر از اینکه فرصت خود را در اختیار ما قرار دادید، برای شما آرزوی سلامت دارم.

• فکر می‌کنید ادبیات ایران تا چه حد از اسلام تاثیر پذیرفته است؟

به نظر بنده خیلی تاثیر پذیرفته است. من همیشه به دانشجویهای خودم و کسانی که درباره فرهنگ ایران تحقیق میکنند، می‌گویم اگر شعرای عرفان عرب را کنار بگذاریم، افراد می‌توانند بدون آنها ادبیات و زبان عرب را خوب درک کنند، اما برعکس اگر تحقیقات جدی اسلامی نکرده باشد، قرآن کریم و علوم اسلامی را یاد نداشته باشد نمی‌توانند ادبیات فارسی را فهمید، مخصوصاً ادبیات عرفانی. بطور کلی درک ادبیات فارسی بدون علوم اسلامی امکان پذیر نیست.

• جنابعالی چه کارهایی را در زمینه ادبیات فارسی تاکنون انجام داده اید؟

تمام عمرم را صرف تحقیق و تدریس زبان فارسی و ادبیات تطبیقی کرده‌ام.

کارهای جدیدی هم انجام داده‌ام که امیدوارم ظرف یک سال آینده منتشر شود. معتقدم کسی که در زمینه ادبیات فارسی کار می‌کند باید بر زبان فارسی مسلط باشد نمی‌تواند اصول آن را درک کند. حتی برای ادبیات عرب هم باید به زبان فارسی تسلط داشت زیرا در دوره زمانی خاصی برخی مردم برخی کشورهای عربی به زبان فارسی صحبت می‌کردند. کارهای که انجام داده‌ام در زمینه‌های مختلفی از

• چرا ایران را برای ادامه تحصیل انتخاب کردی؟

چون مادرم می‌خواست به ایران برگردد و اینجا زندگی کند. من نیز ایران را دوست دارم و هر سه ماه تابستان به مشهد می‌آیم. زندگی در مشهد برایم راحت است.

• به چند زبان مسلطی؟

۵ زبان. ایرلندی، انگلیسی، فرانسوی، اردو و فارسی. من فقط با زبان فرانسوی آشنا نبودم. ایرلندی و انگلیسی که در ایرلند صحبت می‌شد و در خانه هم زبان فارسی و اردو. اما فرانسوی را از ابتدا یاد گرفتم.

مصاحبه با زبان آموز ایرانی- ایرلندی

• ابتدا خودت رو معرفی کن.

اسم من سید محمد نقوی است. ایرلند به دنیا آمدم. مادرم ایرانی است و پدرم پاکستانی است. ۱۷ سالم است و می‌خواهم در مشهد دندانپزشکی بخوانم.

• چه ویژگی زبان فارسی را با بقیه زبان‌ها متفاوت می‌کند؟

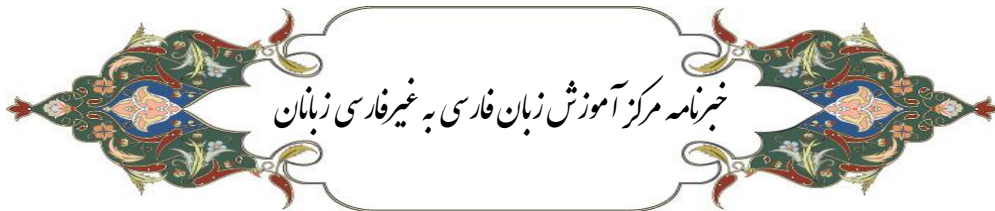
در زبان فارسی فعل همیشه آخر می‌آید، در ایرلندی فعل اول می‌آید و بقیه زبان‌ها فعل وسط می‌آید.

• چطور با فارسی آشنا شدی؟

از ابتدا با فارسی آشنا بودم چون پدر و مادرم با من فارسی حرف می‌زدند. پدرم هم ۴ سال در ایران کار می‌کرد. زمان جنگ دکتر در ایران کم بود و چون پدرم شیعه است از او دعوت شد تا به عنوان پزشک جراح به ایران بیاید. مادرم نیز پرستار است و آن‌ها در بیمارستان آشنا شدند.

• فرهنگ ایرانی و ایرلندی چه شباهتهایی دارند؟

فرهنگ اصلی ایرلندی خیلی شبیه ایران است. در قرن ۱۹ هر کسی که ایرلندی بود یا ایرلندی صحبت می‌کرد را به غرب کشور می‌فرستادند. فقط ۱۰ درصد

مصاحبه با زبان آموزی از کشور انگلیس

• خودت را برای ما معرفی کن.

من عارفه قانونی هستم. ۲۴ سال دارم.

• هدفت از یادگیری زبان فارسی چه بود؟

به این دلیل که زبان فارسی ام تقویت شود و مدرکی در این زمینه بگیرم. و در رشته ادبیات فارسی در دانشگاه فردوسی درس بخوانم، یا بتوانم در انگلیس زبان فارسی را تدریس کنم. من ادبیات فارسی را دوست دارم برای همین می‌خواهم فارسی را یاد بگیرم تا در این رشته تحصیل کنم.

• در انگلستان چه رشته‌ای خواندی؟

من دو سال علوم پزشکی خواندم بعد از دو سال کمی مریض شدم و تصمیم گرفتم تا رشته‌ام را عوض کنم. الان هم دارم تدریس زبان انگلیسی به غیر انگلیسی‌زبانان را می‌خوانم. من به زبان‌ها علاقه دارم. اما در انگلیس هزینه تحصیل در رشته‌های دانشگاهی بالا بود، برای همین تصمیم گرفتم به ایران بیایم.

افراد ایرلندی صحبت می‌کنند که در منطقه ما زندگی می‌کنند. آن‌جا هم فرهنگشان خیلی مثل فرهنگ ایرانی است، خیلی مهمان‌نوازند و خیلی تعارف می‌کنند. ولی بقیه کشور فرهنگ انگلیسی دارد که اصلاً با فارسی جور نیست.

• کدام یک از رفتارهای ایرانی‌ها را دوست

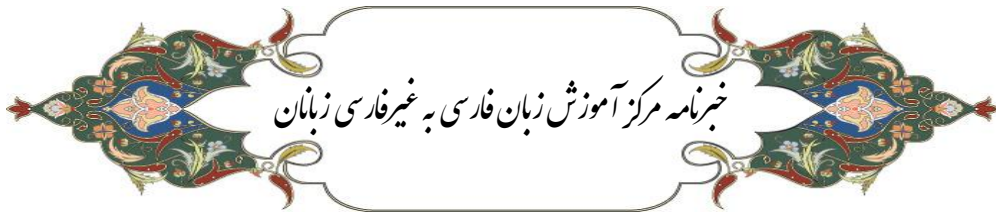
داری؟

در ایران احترام خیلی مهم است به خصوص به بزرگترها. در ایرلند احترام هست اما نه مثل ایران.

• نظرت درباره مرکز آموزش زبان فارسی

به غیرفارسی زبانان چیست؟

مرکز خیلی خوب است. استادانش نیز خیلی خوب هستند. بیشترشان به انگلیسی مسلط هستند.

• **چقدر در رابطه با فرهنگ ایران مطالعه داشتی؟**

خوب من یک ایرانی هستم و به ایران زیاد سفر کردم. هر چه بیشتر درباره فرهنگ ایران می‌دانم افتاده‌تر می‌شوم. هر چه بیشتر ایرانی می‌شوم خانم‌تر می‌شوم.

• **چه تفاوتی بین فرهنگ ایران و انگلیس می‌بینی؟**

در ایران خانواده‌ها بیشتر دور هم هستند اما در انگلیس بنیان خانواده محکم نیست و افراد از هم دور هستند. اما در اینجا آدمها به هم نزدیک هستند.

• **به نظرت کدام بهتر است؟**

تبادل بهتر است اما در اینجا روال زندگی بهتر است، زندگی جریان دارد و آسان‌تر است. اما در انگلیس چون آدمها از خانواده دور هستند دچار مشکلات روحی می‌شوند. زندگی روی روال جلو نمی‌رود.

• **حرف آخر؟**

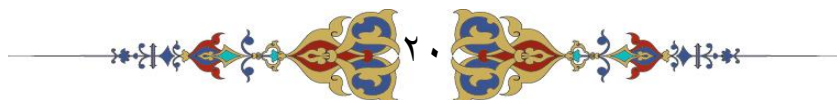
دوست داشتم تا از امکانات دانشگاه بیشتر استفاده کنم اما به خاطر مشغله‌هایم نتوانستم. دوست داشتم بیشتر بین جوانها باشم و بیشتر به باشگاه‌ها ورزشی بروم.

• **نظرت درباره روش آموزشی مرکز چیست؟**

من مرکز را خیلی دوست دارم. جو خیلی خوبی دارد و شیوه تدریس خیلی خوب است. زبان فارسی من خیلی بهتر شده است. همه استادان را خیلی دوست دارم. از وقتی اینجا آمدم روحیه‌ام خیلی بهتر شده است و تاثیر مثبتی برای من داشته است.

• **چرا دوست داری زبان فارسی را تدریس کنی؟**

اولا فارسی زبان مادری من است و من همیشه در خانه سعی داشتم که کتابهای فارسی بخوانم. اما هیچ‌وقت از نظر رسمی نتوانستم درس بخوانم. دوست دارم به جایی برسم که بتوانم زبان فارسی و عربی را تدریس کنم و هر دو را با هم تکمیل کنم. چون بخشی از تاریخ من است و برای من خیلی مهم است که هویت خود را از دست ندهم. با اینکه مهاجران ایرانی زیاد نیستند اما در دانشگاه لندن و دانشگاههای شرق‌شناسی هنوز به استادان فارسی نیازمند هستند، و خیلی‌ها هستند که دوست دارند فقط به خاطر علاقه‌شان زبان فارسی را یاد بگیرند.

دیدگاه متفاوت

▪ هانیه حسنی

مدرس زبان فارسی مرکز

از دیگر مسائلی که در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان بیش از هر چیز برای من حائز اهمیت است، آشنایی با مسائل کلی درباره‌ی زبان، خط، کشور، فرهنگ و آداب و رسوم فراگیران به منظور ایجاد ارتباط و آموزش تأثیرگذار می باشد؛ در این صورت جای شگفتی ندارد که زبان آموزان با شوق و علاقه‌ی بیشتری دل به یادگیری می سپارند و از این طریق می توان به آموزش خط، تلفظ آواهای فارسی و در نهایت زبان فارسی که با زبان مادری‌شان هم‌خانواده نیست پرداخت.

نکته‌ی دیگری که می توان به آن اشاره کرد اهمیت هدفمند بودن برنامه‌ی آموزشی، مشخص بودن اهداف دوره، نظم و وقت شناسی مدرس، جدیت در آموزش و ارزشیابی مستمر است که البته برای هر زبان آموزی به ویژه کره‌ای ها و چینی‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است و مدرسین زبان فارسی به غیرفارسی زبانان بایستی در برآورده شدن آن ها اهتمام جدی ورزند.

آموزش و فراگیری هر زبانی به ویژه زمانی که فراگیر و مدرس زبان مشترکی به منظور برقراری ارتباط آغازین با یکدیگر ندارند امری بسیار دشوار است.

موفقیت در دستیابی به ارتباط مؤثر و یادگیری زبان نیازمند صرف زمان، انگیزه، صبر و پشتکار است. به منظور تسهیل در روند آموزش و کاهش تأثیرات نامطلوب روانی، شناختی، اجتماعی و چه بسا فرهنگی مدرس زبان فارسی به غیر فارسی زبانان نقش به سزایی را در این زمینه ایفا می‌کند.

خلاقیت و نوآوری مدرس در آموزش، برقراری ارتباط مؤثر، به کار بستن راهبردهای متناسب یادگیری و ایجاد احساس امنیت خاطر در فراگیران از جمله مسائلی است که یادگیری زبان را به خصوص در مراحل اولیه آسان می‌کند.

آنچه من در طی دوران تجربه‌ی آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان به خصوص به کره‌ای‌ها و چینی‌ها به عنوان لازمه و پیش نیاز علم آموزش زبان و ادبیات، زبان‌شناسی و روانشناسی زبان سرلوحه‌ی کار خود قرار دادم عشق و علاقه و به همان اندازه صبر و حوصله در آموزش است.

می‌گویند و صدها واژه‌ی مشترک میان فارسی و آن‌ها وجود دارد. ریشه بسیاری از کلمه‌های اساسی زبان‌های اروپایی مانند: است، مادر، پدر (فادر، فاتر)، برادر، خواهر، دختر (داتر)، بد، خوب (گود)، بهتر (بتر)، تو، من، مردن، ایست و مانند آن‌ها یکی است.

زبان فارسی همان گونه که واژگانی را از زبان‌های همسایه‌اش وام گرفته، واژگان زیادی نیز به آن‌ها واگذار کرده است، تاثیر شگرف زبان فارسی بر زبان‌های شبه قاره‌ی هند نیازی به توضیح ندارد. زبان فارسی زبان بین‌المللی عرفان است و بسیاری از عارفان ترک و عرب و هندی کتاب‌های عرفانی خود را به این زبان نوشته‌اند. مکتب تصوف هند و ایرانی که از طریق ایران به آسیای غربی و حتی شمال آفریقا گسترش یافت، بیش‌تر کتاب‌ها و متن‌های خود را به نثر یا نظم فارسی نوشته است و زبان تصوف در شبه قاره‌ی هند و حتی در میان ترکان همواره فارسی بوده است. در کتاب‌های مقدس نیز واژگانی از فارسی وجود دارد مانند: پردیس (فردوس) در انجیل، تورات و قرآن.

روند اثرگذاری زبان فارسی و شمار سخن‌سرایان فارسی در دوران سلجوقیان و عهد عثمانی در کشور ترکیه گسترده است. پیرامون اثرگذاری زبان فارسی می‌توان از جمله به شاه طهماسب صفوی اشاره کرد که به زبان فارسی و به تخلص خطایی شعر می‌سرود

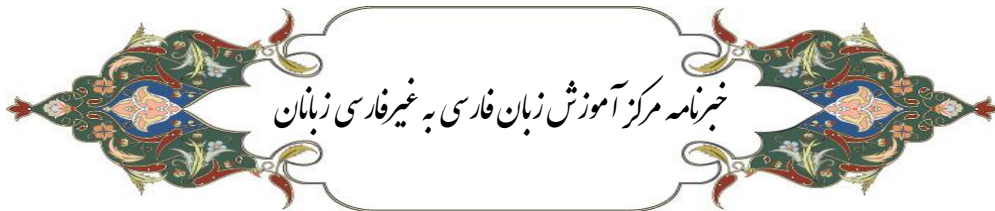
فارسی

دامنه‌ی نفوذ و تاثیر زبان فارسی بر

زبان‌های جهان

در برآوردهای انجام شده زبان‌های دنیا را بیش از ۶ هزار تخمین زده‌اند. برخی از این زبان‌ها بسیار به هم شبیه هستند. از این رو همه‌ی زبان‌ها را می‌توان در ۲۰ گروه عمده جای داد. یکی از مهم‌ترین گروه‌های زبانی، هند و اروپایی است که همه‌ی زبان‌های شبه قاره‌ی هند-ایران و نیز اروپا را در بر می‌گیرد. در زمان ابن بطوطه در تمام مناطق غیر عربی که سفر نموده با زبان فارسی مشکل گفتاری خود را حل می‌کرده است. حتی در چین و بلغارستان و ترکستان کلمه‌هایی از فارسی وجود دارد و از این نظر با زبان یونانی قابل مقایسه است.

زبان فارسی از قدیم‌ترین زبان‌ها و از گروه زبان‌های هند و ایرانی است که زبانی پیوندی است. این گروه زبانی مجموعه‌ای از چندین زبان را شامل می‌شود که بزرگ‌ترین جمعیت جهان به این گروه سخن

شکل دهی ادبیات عرب نقش داشته‌اند که سیبویه از جمله‌ی آنان است. معمولاً این دانشمندان ایرانی را که در ادبیات، پزشکی، کیمیا، تفسیر و معارف دینی، در نجوم، موسیقی، جغرافیا و در زبان‌شناسی و تاریخ، خدمات بی‌نظیری نه تنها به جامعه‌ی عرب و اسلامی، بلکه به جامعه‌ی بشریت نمودند، در کشورهای عربی به عنوان عرب می‌شناسند و همین دانشمندان بوده‌اند که از مصدرهای فارسی با استفاده از باب‌ها و قالب‌های دستور زبان عربی صدها کلمه‌ی جدید ابداع کرده و به غنای ادبیات عرب افزودند. بنابراین می‌توان گفت که نفوذ واژگان پارسی به سایر زبان‌ها نشانه‌ی اصالت، کهن بودن، گستردگی و اهمیت آن در همه‌ی دوران‌ها است.

برگرفته از سایت: www.tebyan.net

و مجموعه می‌نوشت. از عثمانی‌ها نیز سلطان سلیم و سلطان سلیمان به فارسی شعر سروده‌اند. بیش از دویست واژه‌ی فارسی را در هریک از زبان‌های قرقیزی، قزاقی، ایغوری و ترکمنی می‌یابیم که به مرور سده‌ها، از این سوی دریای آمو به آن سوی آن نفوذ کرده است.

هیچ زبانی در دنیا نیست که از دیگر زبان‌ها واژگانی وام نگرفته باشد، همه‌ی زبان‌ها از همدیگر تاثیر و تاثر پذیرفته‌اند. زبانی که از زبان‌های دیگر وام نگرفته باشد، زبانی مرده است. هر اندازه زبان‌ها تاثیر بیش‌تری گرفته باشند زنده‌تر شده‌اند و این عیب و نقصی برای آن‌ها به شمار نمی‌رود.

زبان عربی و فارسی نیز از یکدیگر واژگان زیادی وام گرفته‌اند. در زبان فارسی بیش‌تر اصطلاحات فقهی، مذهبی و حقوقی از زبان عربی گرفته شده است. اما زبان عربی نیز به نوبه خود واژگانی به صورت دست‌نخورده و واژگان زیادی به صورت برهم زده شده (به شکل قالب‌های معرب) از فارسی وام گرفته است.

شعر حماسی و پهلوان‌نامه‌های ملی در ایران پیش از اسلام همواره از محبوبیتی گسترده برخوردار بوده‌است. ادبیات فارسی در این زمینه نیز همچون بسیاری از زمینه‌های دیگر بسیار غنی و بر ادبیات عرب و بر تمام فرهنگ‌های منطقه و جهان تاثیرگذار بوده است. دست کم ۱۵ نویسنده‌ی بزرگ ایرانی در

خبرنامه مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

سفر فارسی آموزان آلمانی به نیشابور. از سمت راست: میشل، کریستن

جمعی از زبان آموزان عراقی در کنار استادشان

خبرنامه مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان

کریستن در کنار یابود اخوان ثالث، آرامگاه فردوسی

عکس گروهی فارسی آموزان. از سمت راست:

محمد از ایرلند، محمدرضا از عراق، فیلیپو از ایتالیا، شهرام از ترکمنستان

عکس گروهی فارسی آموزان عراقی